

Rinze Ijbema - Zondag 10

[1] Zoals je weet is God met ons getrouwd: de Bijbel noemt ons de bruid van Christus. Nu is het zo, als mensen trouwen, dan hoop je natuurlijk dat de zon schijnt op je huwelijksdag. Maar je weet dat het ook kan gaan stormen, en dan? Dit is het punt, dat als je trouwt je dat doet 'voor goede en kwade dagen, in rijkdom en armoede, in gezondheid en ziekte.' En kijk, die woorden kom je ook tegen in de belijdenis van de kerk over Gods voorzienigheid. 'Regen en droogte, vruchtbare en onvruchtbare jaren, eten en drinken, rijkdom en armoede,' en in en door dat alles heen zie je Gods trouw.

Nu is het altijd één ding om zoiets in een belijdenis te formuleren, maar het is vaak iets anders om het ook in je leven te herkennen. Gelukkig is het zo dat een belijdenis geen losse formule is, maar teruggaat op de Bijbel, het boek dat vertelt wie God is en hoe Hij met ons omgaat. Het is goed om de verhoudingen zuiver te zien: de belijdenis is een samenvatting, de Bijbel vertelt het echte verhaal. Laten we vanmiddag zoeken hoe die trouw van God en zijn voorzienigheid in de praktijk werken, aan de hand van Psalm 107. We lezen eerst Psalm 107, 1-9. **[2: 1-3; 3: 4-6 ; 4: 7-9]**

1. **[5]** Er loopt een meisje door de woestijn. Laten we haar Hagar noemen. Ze heeft honger. Ze heeft al twee dagen niets gegeten. Ze heeft dorst. En de zon brandt als een oven in de woestijn, nergens schaduw, nergens bescherming. Ze is weggevlucht, deze Hagar. Weggevlucht voor de honger, die er in haar dorp was. Of voor de oorlog die steeds dichterbij kwam. Ze is alleen. Haar ouders is ze kwijt en van haar broertjes en zusjes weet ze niet waar ze zijn en God is ook ver weg. En nu dwaalt ze door de woestijn, op zoek naar eten en drinken en naar een huis, een plek om te wonen. Zo'n Hagar, die kom je hier in Nederland niet tegen, natuurlijk. Alleen op de TV zie je ze lopen, de vluchtelingen overal. De mensen met honger, die niets te eten hebben, in de woestijn. De laatste keer dat mensen echt met honger door Nederland dwaalden, dat moet in de hongerwinter geweest zijn, in 1944/45. Die stierven toen ook bijna van honger. Ze dwaalden rond zonder dat ze een plek hadden waar ze thuis waren. Net als ooit het volk Israël. **[6]** Wat moet je met honger in een doodse wereld?

Voor de Israëlieten toen kwam de redding nog op tijd. Toen ze in hun benauwdheid tot de Here riepen, redde Hij hen uit hun angsten. God gaf onderweg water uit een rots en brood uit de

hemel en vlees, zoveel als ze opkonden. Man, dat was nog eens voorzienigheid waar je dankbaar voor kon zijn! **[7]** Het dagelijks brood was een dagelijks feest. Maar even tussen haakjes: dat geldt net zo goed voor u en ons. Elke dag genoeg te eten, elke dag genoeg te drinken, een huis om in te wonen, is dat geen voorzienigheid om dankbaar voor te zijn? Nog voordat wij over onze nood bij de Here kunnen klagen heeft Hij er al voor gezorgd. Ons dagelijks brood is een dagelijks feest, een feest van Gods voorzienigheid, een feest van Gods redding-bij-voorbaat. Alleen, wat heeft onze Hagar daaraan? Die loopt met een lege maag in de woestijn. Wat merkt zij van Gods goede voorzienigheid? Ze kan bidden wat ze wil, maar niet voor iedereen opent God zomaar een put in de woestijn. Hoe zit dat met Gods goede voorzienigheid als het om haar gaat?

Ik denk dat het in feite een vraag is, die bij ons hier op het bord hoort. Kijk, Gods goede zorgen werken doorgaans langs heel gewone wegen. Bij voorbeeld: je werkt elke dag, en dus heb je genoeg te eten. En precies langs die weg voorziet God je van alles wat u nodig hebt. Je doet een regenjas aan als het regent, en precies op die manier zorgt God dat je droog en gezond thuiskomt uit school. Je kunt je eigen verantwoordelijkheid niet wegstrepen tegen Gods voorzienigheid. Zelfs de Israëlieten in de woestijn, die moesten zelf de handen uit de mouwen steken en het brood dat God gaf, dat manna, verzamelen. Je wordt juist ingeschakeld door God, zodat zijn zorg voor jou z'n doel bereikt. **[8]** God kan jou inschakelen in zijn voorzienigheid. En zo ben je niet alleen verantwoordelijk voor je zelf, maar ook voor die Hagar met honger in de woestijn en voor haar familie en voor haar volk. De Here Jezus zegt het zelf: 'Iedereen die twee jassen heeft, moet er een weggeven aan iemand die er geen heeft.' En dat geldt ook voor boterhammen. Zo werkt Gods voorzienigheid, zo moet jij werken.

Ik wil je dit graag meegeven, als je in gesprek komt met iemand die niet in God gelooft en vragen stelt bij Gods goede zorg. Soms zijn die vragen ('Waarom, als God zoveel kan, zorgt Hij er niet voor dat...') voor mijn gevoel niet meer dan een ontwijkmanoeuvre, om niet te hoeven praten over je zelf en je eigen keuzes in het leven. Dan kun je er eigenlijk beter niet op in gaan. Maar als je elkaar wat beter kent en iemand komt met die vragen, leg ze dan eens terug bij de vragensteller. 'Waarom, als jij best wel een goed leven hebt, zorg jij er niet voor dat...' Het is ergens ook heel gemakkelijk om God de schuld te geven van allerlei misstanden, terwijl we als mensen heel veel goeds zouden kunnen doen. En deze spiegel, die je je naaste zou kunnen voorhouden, daar moet je vooral ook zelf in kijken – voordat je de verantwoordelijkheid zo gemakkelijk bij God neerlegt.

Nu is het wel goed om bij eten en drinken, bij een plaats om te wonen, ook aan de Here Jezus te denken. Want ook dat huis, dat brood en die melk heeft Hij voor je verdiend. Hij heeft dat gedaan

door zelf de honger te lijden, die wij allemaal, Groningen en Afrika, over onszelf hadden afgeroepen. Hij heeft dat gedaan door zelf dorst te hebben, in plaats van ons. Hij is in de woestijn geweest, in onze plaats. Hij had op een gegeven moment geen plaats meer, waar Hij thuis was. En dat deed Hij om ons te laten gaan naar een 'stad, een woonplaats', zoals Psalm 107 het noemt. Die stad om in te wonen, dat was voor de Israëlieten natuurlijk Jeruzalem, de beloofde hoofdstad van het beloofde land. En voor ons ligt dat nog een stap verder, een nieuw Jeruzalem, een eeuwig thuis, voor Jakob en voor Hagar, waar honger en dorst niet meer zullen voorkomen.

2. We lezen Psalm 107, 10-16. **[9: 10-12; 10: 13-14; 11: 15-16]**

[12] Er zit een man in de gevangenis, laten we hem maar David noemen. Het is niet moeilijk om je de situatie van David in te denken, zelfs als je zelf nog nooit in de gevangenis gezeten hebt. Want vast zitten we allemaal wel eens. Dat je niet voor- of achteruit kunt, als slaven met ijzeren boeien, zoals Psalm 107 het zegt. Maar dan moet je even opletten, want onze David zit niet voor niets in deze gevangenis. Ik weet niet precies wat hij gedaan heeft, maar deze keer heeft hij wel degelijk iets gedaan wat de goede God ons verboden heeft. Maar hij moest zondig tegen Gods regels ingaan, hij moest het deze keer beter weten. En precies daarom zit hij nu vast, dat is zijn straf. Eigen schuld, dikke bult, zouden de kinderen zeggen. **[13]** Soms loop je vast omdat je op de verkeerde weg zit.

Wat zegt je dat over Gods voorzienigheid? Dat je alle ellende aan jezelf te danken hebt? Nee, dat niet. Wel dit: ga toch nog eens na waarom je vast zit. Soms is God bepaald niet willekeurig bezig in wat Hij je laat meemaken. Soms kun je metterdaad vastlopen omdat je op de verkeerde weg zit. En soms laat God je hardhandig merken dát je op een verkeerde weg zit. Dan kun je van Hem een terechtwijzing krijgen. **[14]** God kan je straffen, om je wakker te schudden. Daarom moet je dit hier leren van Gods voorzienigheid: leg je hart open voor God als je vastzit. Onderzoek of je niet op de verkeerde weg zat, waardoor je dit is overkomen. Roep tot de Here in je benauwdheid. Dan kan Hij je verlossen. Hij kan je weghalen uit de duisternis, waar je in dit geval zelf ingekropen bent. God kan je weghalen, uit de gevangenis van de satan, die bijna eeuwige tegenstander van God en mensen. Dat is ook precies wat onze goede God wil: dat mensen vrij komen van de duivel en van de zonde en van hun eigen egoïsme. En soms kan Hij je daarop wijzen door je een keer vast te laten lopen, allemaal binnen zijn voorzienigheid. Laat je daarom wijs maken door deze psalm.

En denk dan ook eens aan Christus, als je zo gevangen zit. Want hier geldt: Hij heeft zich gevangen laten nemen, om ons in vrijheid te stellen. Hij kwam om de blijde boodschap te brengen,

'om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en geketenden hun bevrijding.' **[15]** Christus komt, om gevangen te bevrijden. Wie zo Gods bevrijding leert zien, die wordt wijs en zal God prijzen. Omdat Hij de deuren van het rijk van de zonde en de grendels van de macht van de duivel gebroken heeft.

3. We lezen Psalm 107, 17-22. **[16: 17-18; 17: 19-20; 18: 21-22]**

[19] Zuster Van Basan is ziek, zwaar ziek, ze wordt er haast gek van. Eten hoeft ze niet meer, ze moet er niet aan denken. Alleen al de gedachte aan eten laat haar overgeven. Zo ziek is ze. De mensen zeiden: "Ze staat al met één been in het graf. Daar is niets meer aan te doen." Nou was het met deze zuster niet zo vreemd dat ze ziek was. Zoals zij geleefd had, dat hield geen lichaam vol. Ze maakte van de nacht haar dag, en ze sliep overdag, en ze dronk te veel en at absoluut de verkeerde dingen. Geen wonder, vond iedereen, dat ze nu op sterven lag. Eigenlijk gewoon een gevolg van haar levensstijl, gewoon haar eigen schuld.

Zo tekent Psalm 107 een zieke, een dwaze zieke. Zó één kom je niet elke dag tegen. Eigenlijk nooit, zelfs. Wanneer is er nu zo'n direct verband tussen ziekte en je foute levensstijl? Goed, we kennen allemaal wel een paar voorbeelden van zulke ziekten, vanaf een koutje vatten omdat je niet goed gekleed was tot veel ergere ziekten. Maar het is toch niet zo, dat we op ziekenbezoek gaan en dan meestal kunnen zeggen: "Ja, dan had je maar niet...", vul maar in, "dan was je nu niet zo ziek geweest." Zo kwamen destijds ook die drie vrienden van Job naar hem toe. Job was doodziek. En daar komen zijn vrienden. En wat zeggen ze? "Job, jongen, wat heb je uitgehaald, dat God je zo moet straffen?" En Job bezweert ze, dat er geen verband kan zijn tussen zijn levensstijl en zijn ziekte, maar ze houden voet bij stuk. Achter iedere ziekte schuilt een concrete zonde. Maar zo is het niet. **[20]** Niet achter elke ziekte schuilt een concrete zonde.

Er is wel verband tussen ziekte en zonde. Elke ziekte kun je een symptoom van een zondige wereld noemen. En als je het over zonde hebt, dan heb je het over onze gezamenlijke schuld. **[21]** Achter ziekte schuilt wel onze schuld. Dat is goed om daaraan te denken, als je eens nadenkt over Gods voorzienigheid en het feit dat jij of een familielid of een kennis ernstig ziek bent. Voordat je de goede God de schuld geeft, moet je eerst naar mensen en naar je zelf kijken. Die hint geeft Psalm 107 je, als het om ziekte gaat.

Maar als je dan niet weer beter wordt? Ja, wat dan? Val je dan opeens buiten Gods voorzienigheid? Reken maar van niet. Zelfs als je ziekbed hier uitzichtloos is, als je leven door de Heer niet gered wordt van het graf, dan kan Hij je nog wel door het graf heen redden. En dat zal Hij ook doen. Waarom? Hierom. 'Hij werd veracht, door mensen gemeden, hij was een man die het lijden kende en met ziekte vertrouwd was, een man die zijn gelaat voor ons verborg, veracht, door ons verguisd en geminacht. Maar hij was het die onze ziekten droeg, die ons lijden op zich nam.' **[22]** Hij, Christus, Hij zorgt ervoor dat onze ziekten, die gevolgen van de zonde, ten slotte niet dodelijk zijn. Ook dan val je niet buiten Gods voorzienigheid. Daar zullen we in de hemel God voor loven. Nooit meer tranen, nooit meer pijn. Dan begrijp je het nu misschien niet, waarom sommige lieve mensen zoveel te lijden hebben. Maar we kunnen God vragen ons vast te houden en dan zal Hij je in de hemel nog veel duidelijk maken. Dan maakt Hij je dan wijs, ook als het over ziekte gaat. Dat zegt Psalm 107 je.

4. We lezen Psalm 107, 23-32. **[23: 23-24; 24: 25-27; 25: 28-30; 26: 31-32]**

[27] Simon is een zeeman. Een stoere zeeman, zo iemand die zichzelf wel redt. Hij weet wat hij kan, hij heeft de boel onder controle. Simon is een manager, een man die de hele wereld aankan. Zo als het jezelf ook kan gaan, als het je goed gaat. Als je voorspoedig bent. En daar is ook niets mis mee. Zolang je maar dankbaar bent. Zolang je weet dat je je voorspoed aan Gods voorzienigheid te danken hebt. Psalm 107 noemt dat ook: je ziet de werken van de Here en de wonderen die Hij doet. Dat moet je niet vergeten, als het je goed gaat, als je de hele wereld aankunt. **[28]**

Want soms ben je opeens alle vastigheid kwijt. Als de orkaan je leven binnen raast. **[29]** Als je plotseling je baan kwijtraakt. Als er een ongeluk gebeurt. Dan sta je te trillen op je benen, al je stoerheid raak je kwijt. Je bent onzeker, er is geen vastheid meer. En al je vaardigheden, waar je vroeger op vertrouwde, je zekerheid, je eigen wijsheid raak je kwijt. Dat kan zo gaan. Dan sta je als een schipbreukeling in je hemd, met al je eigen prestaties. Wat doe je dan? Dan roep je tot God in je benauwdheid. Wat moet je anders? Als je bent als een scheepje zonder bescherming, dan moet je het wel bij de Here zoeken. Dan vraag je Hem of Hij je uit je angst wil redden, of Hij de storm wil stillen, of Hij je veilig thuis wil brengen. Je vraagt Hem om vertrouwen in zijn voorzienigheid.

Brengt God je dan in rustiger water? Soms wel. Christus zelf heeft een keer zo ingegrepen. Ze waren midden op het meer en het stormde zoals het nog nooit gestormd had. Ze roeiden met alle riemen die ze hadden, maar het hielp ze niet verder. En de Here Jezus lag rustig te slapen. Toen

riepen ze Hem: "Heer, help, we vergaan." En de Here Jezus bestrafte de storm, zoals alleen God dat kan, en het werd stil. **[30]** Zee en golven gehoorzamen Hem. Een scheepje onder Jezus hoede. Als je zo in rustig water gebracht wordt, dan moet je zo wijs zijn om Gods voorzienigheid te prijzen. Laat je dank zien en laat het horen. Vertel van wat God gedaan heeft in zijn voorzienigheid, vertel daarvan in de kerk en daarbuiten. **[31]** Belijd, dat jij je leven niet in de hand hebt.

5. Gods voorzienigheid. **[32]** Ik hoop dat je ziet, dat de voorzienigheid van God niet inhoudt dat je leven van een leien dakje gaat. Ik hoop dat je wel ontdekt hebt, dat God zijn weg gaat met jouw leven. En dat Hij je vraagt om vanuit zijn perspectief naar jouw leven te kijken. Welke verantwoordelijkheden geeft Hij jou? Wil Hij je misschien wel aan een verborgen zonde ontdekken? Ben je ervan doordrongen dat onze schuld achter onze ellende schuilt? En erken je, dat we met al onze mogelijkheden vergeleken bij Hem maar machteloze mensen zijn? Dan kom je uit bij Zondag 10: ons leven in de hand van de God die de trouw zelf is.

Amen.